

Notat

Til: Frikanalen
Fra: Wiersholm v/Rune Opdahl
Ansv. advokat: John S. Gulbrandsen
Dato: 16. oktober 2007

FRIKANALEN - JURIDISK VURDERING

1. INNLEDNING

Wiersholm er bedt om å foreta en juridisk vurdering knyttet til de vilkår Kultur- og kirkedepartementet ("KKD") ønsker å pålegge Foreningen Frikanalens ("Foreningen") konsesjon for kringkasting i det digitale bakkenettet. I punkt 2 nedenfor vil vi gi en kort oversikt over det faktum vi legger til grunn for vår vurdering. I de resterende punkter vil vi drøfte de juridiske problemstillinger som er spesifisert i Foreningens e-post av 19. september 2007.

2. FRIKANALEN

Foreningen er stiftet av og åpen for frivillige organisasjoner, livssynsorganisasjoner og ikke-kommersielle virksomheter, herunder medlemmer av Frivillighet Norge ("Deltakere"). Formålet med Foreningen er å tilrettelegge for deltakelse i den åpne TV-kanalen i det digitale bakkenettet ("Frikanalen"). (Merk at vi har valgt å kalle Foreningen Frikanalen for "Foreningen" og TV-kanalen Frikanalen for "Frikanalen".) Forholdet mellom Foreningen og Deltakerne knyttet til Frikanalen reguleres primært av vedtekter for Frikanalen ("Vedtektene").

Foreningens oppgaver er først og fremst å koordinere Deltakernes arbeid med Frikanalen, blant annet ved å opprette et programråd som skal fordele sendetid mellom Deltakerne etter regler fastsatt i Vedtektene. I tillegg skal Foreningen drive rådgivning, kompetansehevende tiltak, tiltak for å stimulere til bruk av Frikanalen, samt interessepolitisk arbeid knyttet til Frikanalen. Foreningen skal muligens også teknisk tilrettelegge for innholdsproduksjon. Det er Deltakerne, ikke Foreningen, som produserer det innhold som skal kringkastes i Frikanalen.

KKD har kommet med forslag til konsesjonsvilkår. Foreningen har gitt innspill til disse. Disse innspill er igjen kommentert av KKD. KKD har foreløpig til hensikt å utforme en kunngjøringstekst, og eventuelt be Medietilsynet, på bakgrunn av Frikanalens innspill, om å endre konsesjonsvilkårene. ("Konsesjonen").

3. JURIDISKE PROBLEMSTILLINGER – INNLEDNING

Foreningen har primært bedt oss vurdere problemstillinger knyttet til redaktøransvar og ytringsfriheten. Vi vil allerede innledningsvis presisere at disse juridiske problemstillingene er omfattende behandlet i juridisk teori og praksis. Hovedårsaken til dette er at rettsreglene på dette området er kompliserte. Vurderingen av eventuelt ansvar innebærer ofte vanskelige vurderinger av både rettslig og faktisk karakter. Fordi denne vurderingen ikke legger opp til å behandle problemstillingene på detaljnivå, vil det kunne være nyanser som ikke blir tilstrekkelig adressert, noe som kan virke inn på de vurderinger og konklusjoner vi gir.

4. ER FORENINGEN SIKRET MOT FORHÅNDSSENSUR

På bakgrunn av Foreningens e-post av 15. oktober 2007 forstår vi at det spørres om Foreningen gir Deltakerne tilstrekkelig sikkerhet for at Foreningen respekterer Deltakernes ytringsfrihet.

Først vil vi kort kommentere ytringsfriheten og dens grenser:

Utgangspunktet etter Grunnloven § 100 er at enhver ytring skal kunne formidles fritt. Unntak eller begrensninger følger likevel av norsk lov, eksempelvis lovregulering av pornografi, opphavsrettskrenkelser, ærekrenkelser, rasistiske ytringer, personopplysninger m.m. Det betyr altså at den som fremsetter en ytring ikke uten videre er beskyttet av ytringsfriheten. Det innebærer at Foreningen, om ønskelig, kan forhåndssensurere Deltakernes ytringer så fremt det har grunnlag i lovbestemte unntak fra eller begrensninger i ytringsfriheten. Vi forstår imidlertid at Foreningen så langt det er mulig ikke ønsker å legge seg opp i Deltakernes innholdsproduksjon.

Når det gjelder å gi Deltakerne tilstrekkelig sikkerhet for at Foreningen respekterer ytringsfriheten (ikke bedriver forhåndssensur), bør dette gjøres gjennom formuleringer i Vedtektene. I gjeldende Vedtekter fremgår det allerede i § 2 at Frikanalens mål er å styrke *"ytringsfriheten og det deltakende demokratiet gjennom å gi flere mulighet til å ytre seg gjennom TV-mediet."* Dette impliserer at Frikanalen ikke vil utøve forhåndssensur. Også det faktum at et representativt utvalg av Deltakerne sitter i programrådet, samt at programrådet skal fordele sendetid i henhold til prinsipper fastsatt i årsmøtet, indikerer at forhåndssensur *de facto* er lite sannsynlig.

Formuleringene pålegger likevel ikke Foreningen en konkret forpliktelse når det gjelder å avstå fra forhåndssensur. Dersom Foreningen ønsker å gi Deltakerne tilstrekkelig sikkerhet mot forhåndssensur, bør det eksplisitt reguleres i vedtektene. Eksempelvis kan følgende formuleringer vurderes:

I § 2, første avsnitt, som ny siste setning:

"Foreningen skal ikke drive forhåndskontroll av innhold i deltakernes programmer."

I § 9, tredje avsnitt, som ny siste setning:

"Disse prinsippene skal være objektive, saklige og ikke-diskriminerende med hensyn til bl.a. kjønn, rase, hudfarge, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, seksuell legning, nasjonal eller sosial opprinnelse eller tilknytning til en nasjonal minoritet."

(Disse momentene er hentet fra menneskerettighetslovens bestemmelse om ikke-diskriminering og straffelovens bestemmelse om forbud mot diskriminerende ytringer).

5. HVILKE LOVVERK BØR FORENINGEN SÆRLIG VÆRE OPPMERKSOM PÅ MED HENSYN TIL REDAKTØRANSVAR

Det er ikke bare den som faktisk ytrer noe (her: Deltakerne) som kan holdes ansvarlig for publisering av ulovlige ytringer. Norsk rett inneholder flere bestemmelser som fastsetter et ansvar også for tredjemenn som på ulikt vis kan knyttes til den opprinnelige ytrer (her: eventuelt Foreningen).

De ulike rettsgrunnlagene for ansvar fremgår av punkt 6 nedenfor.

6. ER FORENINGEN SIKRET MOT JURIDISK ANSVAR FOR INNHOLD ANDRE HAR PRODUSERT OG TATT ANSVAR FOR

6.1 Innledning

Konklusjon: Nei, Foreningen er ikke *sikret* mot juridisk ansvar. Til det er den rettslige reguleringen av ansvar for uklar. Det gjelder uavhengig om Foreningen pålegges et formelt redaktøransvar. Det er likevel ikke *sikkert* at Foreningen har det juridiske ansvaret.

Vi vil nedenfor komme med generelle kommentarer til de enkelte ansvarsgrunnlag. I tillegg vil vi kommentere Frikanalens forhold til ansvarsgrunnlagene.

6.2 Straffeloven

6.2.1 Generelt om straffeloven § 431

Det strafferettslige redaktøransvaret reguleres av straffeloven § 431. Første og tredje avsnitt lyder som følger:

"Redaktøren av et blad eller tidsskrift straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder såfremt bladet eller tidsskriftet offentliggjør noe som ville ha pådradd redaktøren straffansvar etter noen annen lovbestemmelse om han hadde kjent innholdet. Dog er han straffri såfremt han godtgjør at det ikke kan legges ham noe til last med hensyn til kontroll med innholdet av skriftet eller tilsyn med eller rettledning eller instruks for hans stedfortreder, medarbeidere eller underordnede."

"Ved offentliggjøring gjennom kringkastingssending får disse bestemmelser tilsvarende anvendelse for kringkastingssjef, programdirektør og ansvarlig leder for programavdeling eller distriktskontor."

Ansvar etter denne bestemmelsen er primært rettet mot fysiske personer, normalt den som er utpekt som ansvarlig redaktør eller den som uavhengig av tittel har en ledende stilling med et ansvarsområde som kan minne om en redaktørs. Det antas, selv om det ikke er avklart, at bestemmelsen også kan anvendes overfor juridiske subjekter, slik som et selskap eller en forening.

Redaktøransvar etter straffeloven § 431 gjelder for enhver straffbar ytring som offentliggjøres gjennom det mediet vedkommende er redaktør for. Det er antatt at det er tilstrekkelig for ansvar at man kan legges noe til last.¹

Til last kan man legges uavhengig av kjennskap til det publiserte dersom man ikke har etablert tilstrekkelige rutiner for kontroll, tilsyn, rettledning eller instruks, jf. straffeloven § 412. Det strafferettslige redaktøransvaret forutsetter i så måte at vedkommende har en viss teknisk eller formell mulighet for kontroll, tilsyn, rettledning eller instruks.

6.2.2 Foreningens ansvar i henhold til straffeloven § 431

Det kan stilles spørsmålsteget ved om Foreningen har slike muligheter for kontroll, tilsyn, rettledning eller instruks. Dersom Foreningen utelukkende er ment å operere som en administrator og koordinator for Deltakernes kringkasting, uten å ha noen selvstendig formell rolle utover å stå som juridisk innehaver av en konsesjon, mener vi det er grunn til å hevde at Foreningen, eller den ansvarlige person, ikke kan holdes ansvarlig etter straffeloven § 431.

Sannsynligheten for at Foreningen, eller den ansvarlige person, har et latent ansvar i henhold til straffeloven vil kunne reduseres ved at det legges opp til at Foreningen har en rolle uten formell eller faktisk mulighet for kontroll, tilsyn, rettledning eller instruks av Deltakernes bruk av Frikanalen. Dette kan gjøres ved å vedtektsfeste at Foreningen er avskåret fra slik myndighet, og dette i tillegg korresponderer med de faktiske forhold. På denne måten vil det være mindre sannsynlig at Frikanalen kan lastes i de tilfeller hvor Deltakerne kringkaster straffbare ytringer. *Prinsipielt* er det likevel ikke anledning til å fraskrive seg det strafferettslige redaktøransvaret som sådan.

6.3 Skadeserstatningsloven

6.3.1 Generelt om skadeserstatningsloven § 3-6

Skadeserstatningsloven § 3-6 regulerer erstatningsansvar og oppreisningsansvar for ærekrenkelser og krenkelser av privatlivets fred. Deler av bestemmelsen lyder som følger:

"Den som har krenket en annens ære eller privatlivets fred, skal, såfremt han har vist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke økonomisk art som retten finner rimelig."

Norsk Rikskringkasting hefter på tilsvarende måte når noen som handler i institusjonens tjeneste er ansvarlig etter første ledd for sending i kringkastingen. Det samme gjelder for annen institusjon som driver kringkasting."

Sanksjonen er erstatning eller oppreisning (i motsetning til straffeloven, hvor sanksjonen er bøter eller fengsel).

6.3.2 Foreningens ansvar i henhold til skadeserstatningsloven § 3-6

Et ansvar forutsetter altså at man har utvist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede. Ansvarsgrunnlaget er tilnærmet identisk med det som følger av straffeloven § 431. Det vises derfor til punkt 6.2.2 når det gjelder spørsmålet om Foreningens ansvar.

6.4 Kringkastingsloven

6.4.1 Generelt om kringkastingsloven

Kringkastingsloven § 2-1 pålegger kringkaster et redaktøransvar. Bestemmelsen lyder som følger:

¹ John S. Gulbrandsen og Nils Eivind Risvand, "Strafferettslig redaktøransvar – nye medier", Tidsskrift for Forretningsjus 1998

"Med kringkaster menes fysisk eller juridisk person som har det redaksjonelle ansvaret for sammensetningen av programtilbudet i kringkastingssendinger, og som sender dem eller lar noen annen sende dem."

Som Foreningen er gjort kjent med, blant annet i e-post fra Ola Tellesbø av 19. september 2007, kreves det i medhold av kringkastingsloven § 2-1 konsesjon for å drive kringkasting for alle andre enn NRK. Videre er "kringkaster" definert i kringkastingsloven § 1-1 som den fysiske eller juridiske person som har det redaksjonelle ansvaret. Etter § 2-1 kreves det riktignok ikke at man er "kringkaster" for å bli tildelt konsesjon. Man kunne derfor tenkt seg en konstruksjon hvor andre enn en kringkaster ble tildelt konsesjon. Lovens navn, kringkastingsloven, og lovens virkeområde, kringkastingsvirksomhet, impliserer likevel at det er *kringkaster* som etter § 2-1 tildeles en *kringkastingskonsesjon*. Ved at Foreningen tildeles konsesjon i medhold av kringkastingsloven, blir man dermed å anse som "kringkaster".

6.4.2 Foreningens ansvar i henhold til kringkastingsloven

Utgangspunktet er derfor at Foreningen det redaksjonelle ansvaret for sammensetningen av programtilbudet i kringkastingssendinger, enten man selv sender dem eller lar noen annen sende dem, jf. kringkastingsloven § 1-1.

En motsatt slutning forutsetter at bestemmelsens ordlyd settes til side. Ettersom lovens ordlyd er så vidt entydig, skal det en god del til å fortolke seg bort fra dette ansvaret.

Det kan likevel ikke være tvil om at definisjonen av kringkaster er ment for en normalsituasjon hvor konsesjonsinnehaveren utpeker en ansvarlig redaktør (eventuelt har en annen person med tilsvarende ansvar) eller uansett som juridisk subjekt har et overordnet kontrollansvar og en tilsyns- eller instruksjonsmyndighet overfor ansatte eller andre som produserer innhold. Foreningen kan ikke kategoriseres under en slik normalsituasjon.

Isteden fremstår Foreningen mer som en formell nødvendighet og en praktisk administrator for Deltakernes mer eller mindre selvstendige kringkasting i det digitale bakkenettet. Det synes det også som om myndighetene forutsetningsvis legger til grunn; det forutsettes ikke av Foreningen noe apparat for kontroll og tilsyn av Deltakerne.

På den måten kan Foreningen i en viss grad sammenlignes med et utsalgssted for blader og tidsskrift, som åpenbart ikke har et ansvar for innholdet i de blader og tidsskrift som frembys. Videre kan Foreningen sammenlignes med de aktører som formidler eller lagrer elektronisk informasjon på andres vegne. Slike tjenesteytere går under visse vilkår fri fra både strafferettlig og sivilrettslig ansvar i medhold av e-handelslovens §§ 16-18 (som ikke får direkte anvendelse for Foreningen). Disse vilkårene er blant annet at tjenesteyteren ikke genererer informasjonen, bestemmer innhold eller endrer innhold. De hensyn som ligger til grunn for disse bestemmelsene om ansvarsfrihet bør kunne tillegges vekt også ved tolkningen av Foreningens ansvar etter kringkastingslovens regler.

I tillegg bør det kunne argumenteres for at Grunnlovens § 100 tilsier en innskrenkende fortolkning av kringkastingsloven § 1-1 i dette tilfellet. Foreningen har som særlig formål å styrke ytringsfriheten, som nevnt ovenfor.

Som det fremgår av vår drøftelse, er det formelle utgangspunktet at Foreningen har et juridisk ansvar for det redaksjonelle innhold i det som kringkastes under Foreningens konsesjon (i tillegg til eller uavhengig av det ansvar som tilligger den som faktisk produserer innholdet etter øvrig regelverk). Likevel mener vi at det er grunner for å hevde at det formelle utgangspunktet ikke bør få anvendelse i dette tilfelle. Dette bør adresseres til de relevante myndigheter, se punkt 7 nedenfor.

6.5 Medvirkeransvar

6.5.1 Generelt om medvirkeransvaret

En aktør som medvirker til en annens ulovlige handlinger kan bli holdt ansvarlig i medhold av et alminnelig medvirkeransvar. Grunnlaget for et slikt medvirkeransvar er normalt at lovbestemmelser eksempelvis uttaler at "medvirkning straffes på samme måte".

Et medvirkeransvar forutsetter at det er begått en ulovlig handling av en annen part, for eksempel at det er fremsatt en ulovlig ytring. Videre forutsetter det at medvirkeren har en viss tilknytning til denne ulovlige handlingen. Det er imidlertid ikke en forutsetning at den som faktisk har begått den ulovlige handlingen (Deltakeren) blir holdt ansvarlig. Medvirkeren (Foreningen) kan likevel pålegges ansvar. Et slikt ansvar kan både gjelde medvirkning til straffbare handlinger, for eksempel ærekrenkelser eller

diskriminerende ytringer, og medvirkning til øvrige ulovlige handlinger, for eksempel medvirkning til opphavsrettskrenkelser, personvernkrænkelser eller publisering av ulovlig reklame.

Ansvarsgrunnlagene som finnes i straffeloven, skadeserstatningsloven og kringkastingsloven er i stor grad kun en konkretisering av dette alminnelige medvirkeransvaret. Med andre ord innebærer ikke den nevnte ansvarsgrunnlagene noen vesentlig utvidelse av ansvar i forhold til det ansvar som uansett følger av det alminnelige medvirkeransvaret.

Et medvirkeransvar krever for det første at man *objektivt* har medvirket, og for det andre at man *subjektivt* kan klandres for denne medvirkningen (uaktksomhet eller forsett).

Kort og noe upresist kan man si den som bistår en annen i å utføre en ulovlig handling, for eksempel en ærekrenkelse, oppfyller det *objektive* vilkåret. Det kreves ikke at slik bistand er nødvendig for den ulovlige handlingen, men at det er en viss tilknytning mellom bistanden og den ulovlige handlingen. Videreformidling, som kringkasting, av en ytring er normalt en slik form for bistand. Imidlertid skal ikke Foreningen, så vidt vi forstår, utføre videreformidling av Deltakernes program som sådan. Foreningens oppgave er primært å koordinere Deltakernes arbeid, gi Deltakerne tilgang til sendeflate og å stimulere til bruk av denne sendeflaten. En slik form for bistand er etter vårt syn et grensetilfelle når det gjelder det objektive vilkår for medvirkeransvaret.

For å bli holdt ansvarlig som medvirker må man som nevnt også oppfylle det *subjektive* vilkåret. Dersom Foreningen har eller bør ha kjennskap til det ulovlige programinnholdet før det kringkastes, og teknisk, avtalerettslig eller på annen måte har mulighet til å påvirke programmets innhold eller hvorvidt det skal sendes, er det subjektive ansvaret normalt oppfylt. (Dette vil ikke være tilfelle ved sanntids (live) ytringer). I tillegg kan det argumenteres for at det subjektive kravet er oppfylt om Foreningen har påtatt seg en overordnet kontrollfunksjon, eksempelvis dersom det vedtektsfestet at Foreningen har rett til å nekte kringkasting av program som man finner i strid med norsk lov, uavhengig av om man hadde eller burde hatt kunnskap til det innhold som kringkastes, så fremt kringkasting av det ulovlige programinnholdet kunne vært unngått ved bedre kontrollrutiner.

Grunnlovens § 100 kan tilsa at det ovennevnte medvirkeransvaret begrenses noe. Etter vår mening har dette argumentet særlig relevans for en Forening som nettopp har som formål å blant annet legge til rette for at ikke-kommersielle aktører skal kunne formidle sine ytringer på vegne av ulike (minoritets)grupper i samfunnet.

6.5.2 Foreningens ansvar i henhold til medvirkeransvaret

Et medvirkeransvar kan i prinsippet ikke fraskrives gjennom vedtekter eller avtale. Rettslig sett opprettholdes et skille mellom ansvarsfordeling *mellom partene* og ansvar *utad*. (Dette gjelder for alle de ansvarsgrunnlag som nevnes i dette notatet). Det innebærer at Foreningen utad vil kunne holdes ansvarlig om man har oppfylt vilkårene for medvirkeransvar, til tross for eventuelle vedtektsfestede ansvarsfraskrivelser.

Sannsynligheten for at Foreningen har et latent ansvar i henhold til det alminnelige medvirkeransvaret vil likevel kunne reduseres dersom det legges opp til at Foreningen har en rolle hvor man ikke oppfyller de objektive og subjektive vilkår for det tilfellet hvor Deltakerne kringkaster ulovlig innhold. I så måte kan vedtekts- eller avtaleregulering om at Foreningen ikke har kontroll og myndighet over det innhold som Deltakerne produserer være et moment som tilsier at Foreningen ikke holdes ansvarlig som medvirker.

7. BØR ORDET "KRINGKASTER" FJERNES FRA KONSESJONSTEKST

7.1 Generelt om ordet "kringkaster" brukt i konsesjon

Med dette spørsmålet forstår vi om det vil (bidra til å) frita Foreningen fra redaktøransvar dersom ordet "kringkaster" fjernes fra Konsesjonen, slik at man på den måten unngår å falle inn under kringkastingslovens definisjon av "kringkaster".

Svaret på dette spørsmålet er etter vår mening nei. Som nevnt i punkt 6.4 gis man en *kringkastingskonsesjon*. Om den kringkaster som tildeles konsesjon benevnes som "konsesjonær" eller "kringkaster" medfører i seg selv ingen realitetsendring.

7.2 Konsesjonens punkt 5

Punkt 5 i Konsesjonen regulerer redaktøransvar. Både Foreningen og Deltakerne plikter å ha en ansvarlig redaktør. Ut fra ordlyden kan det faktisk se ut som om departementet har ment å distribuere

redaktøransvar til Deltakerne for de programmer som disse produserer og sender, slik at Foreningens redaktøransvar kun skal omfatte de programmer som man selv produserer eller sender eller man for øvrig har ansvar for. Tolket på denne måten betyr det i realiteten at ansvaret i sin helhet tilligger Deltakerne, under den forutsetningen at Foreningen ikke selv skal produsere, sende eller overfor Deltakerne stå ansvarlig for programmene.

En slik fortolkning harmoniserer imidlertid ikke med kringkastingsloven § 1-1. Det er derfor mer naturlig å forstå punkt 5 dit hen at departementet legger opp til et todelt redaktøransvar. Det normale er et todelt ansvar, men ikke et todelt *redaktøransvar*. Med dette mener vi at innholdsleverandøren, for eksempel journalisten, kan ha et selvstendig ansvar for å ha overtrådt en lovbestemmelse, mens redaktøren er ansvarlig i egenskap av å være den med et formelt kontrollansvar. Et system som legger opp til at to ulike subjekt skal ha det samme overordnede kontrollansvar fremstår som upraktisk og uhensiktsmessig. Også en situasjon hvor Foreningen et slags toppredaktøransvar mens en Deltakerne har et slags underliggende redaktøransvar fremstår som uheldig. Redaktøransvaret bør ligge ett sted.

7.3 Foreningens ansvar i henhold til konsesjonen

Som nevnt er vi av den oppfatning at Frikanalen ikke er en kringkaster i tradisjonell forstand, og at det er Frikanalens rolle bør tilsi at man ikke skal ha det ansvar som normalt ligger til en kringkaster.

Vi vil anbefale Foreningen å anmode KKD eller Medietilsynet om å endre Konsesjonens punkt 5 slik den p.t. lyder, slik at det klart fremgår at ansvaret utelukkende legges til Deltakerne. Argumenter for en slik endring kan bl.a. utledes av dette notatet.

Rettslig sett vil det innebære at det gjøres et avvik fra det ansvar som loven legger opp til. Det kan stilles spørsmålsteget om KKD (eller Medietilsynet) har adgang til en slik disposisjon. Vi mener likevel at det er grunn til å forsøke en slik løsning.

Dersom man får gehør for en slik anmodning, kan det være fornuftig å justere konsesjonsteksten for øvrig slik at man konsekvent bruker uttrykket "konsesjonær" istedenfor "kringkaster". Ved dette fjernes den direkte henvisning til kringkastingsloven § 1-1 (definisjonen av "kringkaster"). Selv om en slik endring i utgangspunktet ikke bør ha rettslig betydning, kan endringen likevel være hensiktsmessig for å unngå eventuelle misforståelser.

For øvrig ser vi av Foreningens e-poster at man har som intensjon å komme med høringsvar til KKDs høringsnotat om forslag til lov om redaksjonell uavhengighet i media, hvor Foreningen vil argumentere for at det juridiske redaktøransvaret ligger hos den enkelte Deltaker. Vi deler Foreningens syn om at dette bør gjøres, parallelt med at man kommenterer konsesjonsvilkårene som nevnt ovenfor.

8. ER DET ØVRIGE FORHOLD MAN BØR ENDRE I VEDTEKTENE FOR Å UNNGÅ RETTSLIGE FELLER

Som Foreningen sikkert forstår, er dette et vanskelig spørsmål å besvare. Så vidt vi forstår er det først og fremst problemstillinger knyttet til redaktøransvar, ytringsfrihet og reklame Foreningen har fokus på. Disse mener vi er tilstrekkelig adressert i notatet for øvrig. Vi kan ikke p.t. komme på annet som bør endres i vedtektene for å unngå eventuelle rettslige feller. Vi kan naturligvis likevel ikke utelukke at endringer av vedtektene kan være både fornuftig og nødvendig.

9. HVORDAN KAN VEDTEKTENE FORMULERES SLIK AT FORENINGEN KAN GJENNOMFØRE TILSTREKKELIG IDENTITETSKONTROLL OG JURIDISK BINDENDE AVTALER OM DISTRIBUTERT REDAKTØRANSVAR

9.1 Identitetskontroll

På bakgrunn av Foreningens e-post av 15. oktober 2007 forstår vi at det spørres om hvordan Foreningen kan sikre at Deltakerne er å regne som juridiske personer.

I dagens vedtekter er det adgang for fysiske personer å være deltakere i vedtektene, jf. vedtektenes § 3-4, sammenholdt med § 3-3. Etter § 5-4 gis disse rett til å benytte Frikanalen til å distribuere programmer.

Dersom Foreningen ønsker at denne rettigheten kun skal tilligge juridiske personer, må vedtektene endres. Dette kan eksempelvis gjøres ved å operere med to kategorier av direkte deltakere – fysiske direkte deltakere og juridiske direkte deltakere – og ved å enten utelukke fysiske direkte deltakere fra deltakerdefinisjonen i § 3-4 eller presisere i § 5-4 at fysiske direkte deltakere ikke har rett til å benytte

Frikanalen til programdistribusjon. For å sikre at juridiske personer faktisk er det, kan man eksempelvis vedtektsfeste krav til registrering i Enhetsregisteret.

9.2 Avtale om distribuert redaktøransvar

I dagens vedtekter er ikke redaktøransvaret distribuert (overført på en slik måte at Deltakerne har ansvar, mens Foreningen er fritatt for ansvar). Deltakerne har etter § 4-4 en forpliktelse til å ta selvstendig redaktøransvar. Vedtektene sier imidlertid ingenting om at Foreningen samtidig fritas fra sitt redaktøransvar. Det bør eksplisitt fremgå at Foreningen ikke påtar seg ansvar for det redaksjonelle innhold av programmene.

Som nevnt vil en slik avtale i utgangspunktet kun ha virkning mellom Foreningen og Deltakerne. Foreningen kan uansett bli holdt ansvarlig i medhold av straffeloven, skadeserstatningsloven, kringkastingsloven, samt det alminnelige medvirkeransvar. Blir Foreningen holdt ansvarlig, har man i "beste fall" en regressmulighet mot den relevante Deltaker. En vedtektsfestet distribusjon av redaksjonsansvar kan som nevnt likevel være et moment i vurderingen av ansvar etter disse reglene.

For å distribuere redaktøransvar kan eksempelvis § 4-4 erstattes med følgende formulering:

"Deltakerne har redaktøransvaret for de programmer man produserer og/eller sender. Foreningen har ikke redaktøransvar for programmer, så fremt ikke Foreningen selv produserer eller sender programmer. Deltakerne plikter å sette seg grundig inn i redaktøransvaret i henhold til norsk lov. I tillegg plikter deltakerne å gjøre det tydelig hvem som sender og er redaktør for det enkelte program."

10. HVORDAN KAN FORENINGEN UNNGÅ SKJULT ELLER ÅPENBAR REKLAME

Foreningen kan naturligvis ikke sikre seg mot reklame. Imidlertid kan det inntas i vedtektene at reklame er forbudt. Eksempelvis kan dette gjøres ved følgende formulering:

"Deltakernes rett til å bruke Frikanalen for distribusjon av programmer gjelder utelukkende ikke-kommersiell bruk. Deltakere gis ikke rett til å bevisst bruke senderetten til skjult eller åpenbar reklame, herunder sponning, tekstreklame, logoer eller produktplassering, for tredjeparts varer eller tjenester."

11. AVSLUTTENDE KOMMENTAR

Vi oppsummerer følgende:

- Hvis Foreningen vil gi Deltakerne tilstrekkelig sikkerhet mot forhåndssensur, bør dette inntas i vedtektene.
- De relevante lovreglene om juridisk ansvar for innhold som kringkastes er straffeloven, skadeserstatningsloven, kringkastingsloven og det alminnelige medvirkeransvaret.
- Foreningen er ikke sikret mot juridisk ansvar.
- Foreningens juridiske ansvar avhenger i en viss grad av dens faktiske posisjon mht. formell eller faktisk mulighet for kontroll, tilsyn, rettleiding eller instruks av Deltakernes bruk av Frikanalen. Denne posisjonen kan justeres eller presiseres gjennom vedtektsendringer.
- Å fjerne ordet "kringkaster" i konsesjonsteksten medfører i utgangspunktet ingen realitetsforskjell.
- Foreningen bør anmode om endring av punkt 5 i konsesjonsteksten slik at redaktøransvaret kun legges til Deltakerne. Samtidig bør ordet "kringkaster" for ordens skyld byttes ut med "konsesjonæren".
- Vedtektene bør endres dersom Foreningen kun ønsker at juridiske personer skal kunne distribuere programmer i Frikanalen.
- Vedtektene bør endres dersom Foreningen ønsker å overføre/distribuere redaktøransvaret til Deltakerne.
- Vedtektene bør endres dersom Foreningen ønsker å unngå at Frikanalen benyttes til skjult eller åpen reklame.

* * *